

Dyrebeskyttelsen Norge
Respekt for individet

Til

Nærings- og fiskeridepartementet

postmottak@nfd.dep.no

Deres ref. 23/4428-38

Oslo, 31.8.2023

Dyrebeskyttelsen Norge

post@dyrebeskyttelsen.no

Øvre gate 7 | 0551 Oslo | Norge

Skriftlig innspill i etterkant av innspillsmøte om fiskevelferd på Aqua Nor 2023

Dyrebeskyttelsen Norge (DN) vil med dette komme med et nytt innspill om akvanæringen og fiskevelferd i forbindelse med regjeringens arbeid med ny dyrevelferdsmelding. Dette innspillet tar i all hovedsak for seg temaer og informasjon som ikke var en del av vårt forrige innspill i august 2022, og må derfor ses på som et tillegg til dette.

Generelt om regelverket

- Dyrevelferdsloven gjelder for fisk som enkeltindivider. I dag fremstår det som om oppdrettsnæringen har unntak fra dette lovverket. Fiskens egenverdi, som er uavhengig av nytteverdien den måtte ha for oss mennesker, blir i praksis ikke tatt hensyn til. Dyrebeskyttelsen Norge mener dyrevelferdsmeldingen må komme med en tydelig avklaring, slik at fisk aktivt blir beskyttet av dyrevelferdsloven.
- Fiskevelferd bør også reguleres i forskrifter som ikke allerede har dette med.

Generelt om næringen

- Oppdrett av laks startet for mer enn 50 år siden, og har i løpet av disse årene gått fra å være en ung næring til å bli en milliardindustri. Det fremstår som om næringen har stort fokus på økonomi og inntjening, og at dyrevelferden kommer langt bak i rekkene. Dyrebeskyttelsen Norge mener det er viktig at næringen blir nøye kontrollert i forhold til alt som kan påvirke dyrevelferden. Vi er bekymret for at blant annet nytt utstyr blir tatt i bruk, før vi vet om fiskens velferd blir ivaretatt på en god måte. Vi er også bekymret for den store graden av mekaniske skader som blir påført fisken under avlusing. Det fremstår for oss, som om dyrevelferd er et ikke-tema i næringen og noe som kun blir sett på i sammenheng med dødelighet og inntjening/profitt.
- Staten og oppdretterne har stadig et mål om vekst i næringen. Dyrebeskyttelsen Norge mener det er uansvarlig å ha fokus på vekst, så lenge næringen fortsetter å ha høy dødelighet og store problemer med blant annet lakselus.

Telefon

+47 23 13 92 50
+47 00 00 00 00

Web

www.dyrebeskyttelsen.no
post@dyrebeskyttelsen.no

Adresse

Øvre gate 7
0551 Oslo

Dyrebeskyttelsen Norge

Respekt for individet

- Det snakkes mye om viktigheten av å forhindre sykdom, lidelse og død, og det virker som om næringen mener dette er ensbetydende med god velferd. Dette er en gammeldags måte å evaluere dyrevelferd på, og er ikke godt nok. Dyrebeskyttelsen Norge mener det er altfor lite fokus på hva som ligger i begrepet dyrevelferd og hvordan man kan gi fisken bedre forhold enn den lever under i dag.

Generelt om forrige dyrevelferdsmelding

- I St.meld. nr. 12 om dyrehold og dyrevelferd (2202-2003) kom regjeringen blant annet med viktige målsettinger og tiltak, som satsning på forskning for å utvikle gode velferdsindikatorer for fisk i oppdrett og styrke hensynet til dyrevelferd ved gjennomgang av eksisterende standarder for produksjonsregulering. Dette er viktige og relevante målsettinger, som dessverre ikke har blitt fulgt opp i ettertid. Dyrebeskyttelsen Norge ber om at regjeringen sørger for at målsetninger og tiltak i ny dyrevelferdsmelding blir fulgt opp på en bedre måte.

Generelt om dokumentasjon

- Det bør være minimalt med håndtering og behandling av fisk for å blant annet unngå stress og skader. Allikevel foregår det mye håndtering og behandling av oppdrettsfisken. Dyrebeskyttelsen Norge mener derfor det er et stort behov for strengere krav om dokumentasjon av slike aktiviteter.
- Mange fiskeforsøk blir utført flere ganger, blant annet fordi man ikke bruker eksisterende dokumentasjon. Denne dokumentasjonen er ikke alltid like lett å finne. Dyrebeskyttelsen Norge mener det er viktig at forskningsresultater deles i mye større grad enn det man gjør i dag, for å unngå å bruke flere dyr i forskning enn strengt nødvendig.

1. Oppdrettsfisk

1.1 Høye og økende dødelighetstall

Norsk produksjon av oppdrettsfisk er en intensiv næring, som har store utfordringer med høy dødelighet, sykdom og lakselus. Dette påvirker velferden til et stort antall fisk årlig.

Veterinærinstituttets fiskehelse rapport for 2022¹ viser at andelen fisk som dør før planlagt slakting, er stadig økende. Det er også et betydelig antall fisk som blir vurdert som «ikke-levedyktige», og som derfor blir nødslaktet i etterkant av behandlinger som for eksempel mekanisk avlusing. Denne type dødelighet regnes ikke inn i den vanlige dødelighetsstatistikken.

I 2022 ble 35,6 millioner laks rapportert som døde i settefiskproduksjonen. Det kommer også frem at det er vanskelig å beregne årlig dødelighetsprosent på grunn av måten data rapporteres inn på. I løpet av sjøfasen er det rapportert om 56,7 millioner døde laks, noe som tilsvarer 16,1 prosent av laksen som ble satt ut i sjø.

Telefon

+47 23 13 92 50
+47 00 00 00 00

Web

www.dyrebeskyttelsen.no
post@dyrebeskyttelsen.no

Adresse

Øvre gate 7
0551 Oslo

Dyrebeskyttelsen Norge

Respekt for individet

Dette er en økning fra året før, da dødeligheten i sjøfasen lå på 15,5 prosent. For regnbueørret er tapstallet sjøfasen enda høyere (17,1 prosent), noe som er en økning fra i fjor. Totalt tap av laks i 2022 har blitt rapportert til hele 92,3 millioner individer¹.

Under innspillmøtet kom det tydelig frem at det ikke finnes en standardisert metode for registrering av dødelighet. Dette medfører at dødelighetstallene som rapporteres til Mattilsynet hvert år ikke er til å stole på. Dyrebeskyttelsen Norge mener dermed det er stor risiko for underrapportering av fiskedødelighet, og at utfordringene med dødelighet faktisk er enda større. Vi mener dyrevelferdsmeldingen må stille krav til like parametere når det kommer til registrering av dødelighet, slik at tallene blir reelle.

En annen utfordring når det gjelder dødelighetstallene, er at det er veldig lite søkelys på dødeligheten hos andre arter enn oppdrettsfisken, som forårsakes av oppdrettsnæringen. Det må snakkes mer om dødelighet hos både rensefisken og hos villfisken. Her er dødelighetstallene også veldig høye, og dette må adresseres på en bedre og tydeligere måte.

Under innspillmøtet etterlyste Veterinærinstituttet med flere, tydeligere nasjonale mål for oppdrettsnæringen. En dødelighet på under 5 %, langs hele kysten, ble ansett som fullt oppnåelig. Dyrebeskyttelsen Norge mener en sterk reduksjon av dødelighet, og hvordan man kan få det til i løpet av kort tid, må være et hovedfokus for næringen og for dyrevelferdsmeldingen.

1.2 Hvordan si noe om fiskevelferd

Som tidligere nevnt snakker næringen mye om viktigheten av å forhindre sykdom og død. Det er selvfølgelig viktige mål, men fravær av sykdom og død er ikke ensbetydende med god velferd, selv om næringen ser ut til å tro det. I tillegg til biologisk funksjon (f.eks. helse og reproduksjon) skal dyret også kunne ha et naturlig liv (f.eks. leve i et naturlig miljø og ha mulighet til å utføre atferder som er naturlig for arten), og dyrets subjektive opplevelse (hvordan dyret selv opplever sitt miljø) er viktig for å oppnå god dyrevelferd. Dyret skal altså ha muligheten til å oppleve positive følelser, ikke bare fravær av negative følelser.

De senere årene er det utført mye forskning på hva som gir berikelse og positive følelser hos dyrene i landbruket. Det gjør at man får bedre kunnskap om hvordan man blant annet kan tilrettelegge dyrets miljø.

Det er et stort behov for å utføre tilsvarende forskning på fisks og dokumentere hva som må til for å få god fiskevelferd. Det må også bli pålagt at oppdrettselskapene registrer parametere som er viktig for fiskevelferden. Det må også være mye større fokus på fiskevelferd ved utvikling av ny teknologi.

Telefon

+47 23 13 92 50
+47 00 00 00 00

Web

www.dyrebeskyttelsen.no
post@dyrebeskyttelsen.no

Adresse

Øvre gate 7
0551 Oslo

Dyrebeskyttelsen Norge

Respekt for individet

1.3 Målet om vekst i næringen

Ønsket om stadig vekst i næringen står i sterk kontrast til dagens situasjon med høy og stadig økende dødelighet og store utfordringer med blant annet sykdommer og lakselus. Dyrebeskyttelsen Norge mener denne situasjonen gjør det umulig å ha både vekst i næringen og god dyrevelferd. For en næring med milliardoverskudd, som høster av fellesskapets ressurser, må det stilles krav om å prioritere dyrevelferden.

Under innspillmøtet på Aqua Nor ble det fra flere hold, blant annet Veterinærinstituttet, påpekt at det er mulig å få til vekst gjennom økt overlevelse. Altså, får man ned fiskedødeligheten vil det gi vekst i næringen. Dyrebeskyttelsen Norge synes dette er en god løsning som bør ses nærmere på.

Det bør ikke være et alternativ å øke mengden fisk, så lenge dødeligheten ikke blir sterkt redusert. I stedet bør det være krav om monitorering av dødelighet med standardisert metode, og det er disse tallene som ligger til grunn for videre drift.

2. Rensefisk

I 2022 ble det rapportert inn til Fiskeridirektoratets biomasseregister at 36,2 millioner individer av rensefisk ble satt ut i norske merder. Fiskehelse rapporten for 2022 melder om at dødelighetstall for rensefisk er fortsatt mangelfulle¹. Det meldes også om at det fortsatt er store velferdsutfordringer for denne fisken, blant annet i forbindelse med ikke-medikamentelle avlusningsmetoder. Rapporten melder om at det er vanskelig kombinere god velferd for rensefisken med håndteringskrevende medikamentfrie avlusninger.

Dyrebeskyttelsen Norge mener det ikke foreligger nok kunnskap om effekten av å bruke rensefisk. Dette må undersøkes før vi kan forsvare å bruke rensefisk som et redskap i lakselusbekjempelsen. Selv om det er mangelfulle dødelighetstall, er det godt kjent at de fleste rensefiskene avlives samtidig med oppdrettsfisken. Dette gir en enorm høy dødelighet, og det brukes avlivingsmetoder som ikke er tilpasset rensefisken.

Dyrebeskyttelsen Norge mener bruken av rensefisk må avvikles. Dersom videre bruk skal kunne forsvares må det blant annet først foreligge mer kunnskap om effekten av å bruke rensefisk og vi må kunne ta vare på fisken på en mye bedre måte.

3. Fisk som forsøksdyr

Norge har et høyt forbruk av forsøksdyr. Sammenlignet med tallene for EU bruker vi ca. en femtedel av dyrene i Europa. I 2021² ble det brukt 2 008 597 forsøksdyr Norge. Mesteparten av disse var fisk. Totalantallet varierer noe fra år til år, blant annet avhengig av hvilke forsøk oppdrettsnæringen har behov for. De norske forsøksfiskene er dessuten overrepresentert i kategoriene for de mest belastende dyreforsøk. I 2016³ ble det brukt hele 11,6 millioner individer.

Telefon

+47 23 13 92 50
+47 00 00 00 00

Web

www.dyrebeskyttelsen.no
post@dyrebeskyttelsen.no

Adresse

Øvre gate 7
0551 Oslo

Dyrebeskyttelsen Norge

Respekt for individet

Med sitt høye forbruk bør Norge være ledende i arbeidet med å utvikle alternativer. I Hurdalsplattformen⁴ står det at regjeringen vil «støtte opp under prosjekt for å utvikle alternativ til dyreforsøk».

Norge er i dag det eneste landet i Skandinavia som ikke har et eget fysisk senter for alternativer til dyreforsøk. I Norge er det den ideelle foreningen Norecopa som leverer viktig kunnskap om de 3R-ene i forbindelse med dyreforsøk. De siste 15 årene har Norecopa utført et veldig viktig arbeid med å formidle hvordan dyreforsøk kan erstattes, forbedres og reduseres.

I 2020 kom Forsøksdyrkomiteen⁵ med en uttalelse der det anbefales å opprette et nasjonalt, statlig finansiert 3R-senter som vil kunne koordinere innsats fra alle involverte aktører og fremskynde utviklingen av alternativer til dyreforsøk gjennom et tilknyttet forsknings- og utviklingsfond.

Veterinærinstituttets fiskehelse rapport for 2021⁶ konkluderer med at Norges høye antall forsøksdyr viser at det er behov for et bredt engasjement for å finne gode erstatninger til bruk av dyr i forsøk. «Et slikt bredt engasjement og systematisk arbeid med kunnskapsdeling kunne koordineres gjennom et nasjonalt 3R-senter. Gjennom et slikt senter kunne en også løse et stort problem ved at man ofte ikke vet hva som har blitt gjort tidligere og hva som eventuelt har gått galt i forsøk, fordi forskning med negative resultater som oftest ikke publiseres.».

Dyrebeskyttelsen Norge slutter seg til uttalelsene fra både Forsøksdyrkomiteen og Veterinærinstituttet, og ber om at det opprettes et nasjonalt 3 R-senter i Norge. Med tanke på antallet fisk som brukes i forsøk, burde dette også være av stor interesse for oppdrettsnæringen.

For Dyrebeskyttelsen Norge

Åshild Roaldset
Daglig leder og veterinær

Birgitte Fineid
Fagrådgiver

Referanser:

¹<https://www.vetinst.no/rapporter-og-publikasjoner/rapporter/2023/fiskehelse rapporten-2022>

²https://mattilsynet-xp7prod.enonic.cloud/api/_/attachment/inline/46bf846f-b6c5-44d7-a7f1-ef24d0ceaec6:60acec3f53b8d081d673eec7f5204a2a44381089/Bruk%20av%20dyr%20i%20fors%C3%B8k%20i%202021.pdf

³https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrevelferd/forsoksdyr/bruk_av_dyr_i_forsok_2016.28918/binar y/Bruk%20av%20dyr%20i%20fors%C3%B8k%202016

⁴<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/hurdalsplattformen/id2877252>

⁵<https://www.forsoksdyrkomiteen.no/behov-for-utredning-om-forskning-uten-forsoksdyr-og-et-nasjonalt-3r-senter/>

⁶<https://www.vetinst.no/rapporter-og-publikasjoner/rapporter/2022/fiskehelse rapporten-2021>

Telefon

+47 23 13 92 50
+47 00 00 00 00

Web

www.dyrebeskyttelsen.no
post@dyrebeskyttelsen.no

Adresse

Øvre gate 7
0551 Oslo